

This eChok volume of
Genesis ~ Volume 1

Dedicated in loving memory of
**Joseph and Adele
Mizrahi ל"ה**

by their son ~ David

and in memory of

Arthur Sulcov ל"ה

*by his loving wife Esther
and children ~ Robert and Sherry*

In memory of
**Jacob and Mary
Hidary**

By their Children

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

יט וְאֵלֶּיךָ תוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּרֶךְ
אֲבֹרָהִם אֲבֹרָהִם אֲוֹלִיד יִתְּ
יִצְחָק: כ וְהוּא יִצְחָק בֶּרֶךְ
אֲרִבְעֵינָן שָׁנִין כִּד נִסִּיב יִתְּ

יט וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אֲבֹרָהִם אֲבֹרָהִם
הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק: כ וְהוּא יִצְחָק בֶּן־

(19) And these are the progeny of Yitzchak, son of Avraham: Avraham produced Yitzchak. (20) And Yitzchak was forty years old when he took Rivkah, the

RASHI

רש"י

(19) **And these are the progeny of Yitzchak** — [The progeny referred to here are] Yaakov and Eisav, of whom Scripture describes [later on] in this passage.

Avraham produced Yitzchak — [Why is it necessary to state this? Because this statement that “Avraham” produced Yitzchak, shows that] it was only after the Holy One, Blessed is He, had named him “Avraham” [as opposed to “Avram”], that he produced Yitzchak (see Rashi Genesis 15:5). Another explanation: Since Scripture writes “Yitzchak, son of Avraham,” it was then necessary to state “Avraham produced Yitzchak,” for the scoffers of that generation said, “It must be that Sarah became pregnant

through Avimelekh! After all, many years [have passed now] that Sarah has been together with Avraham, and she never became pregnant through him!” So what did the Holy One, Blessed is He, do? He formed Yitzchak's facial features so that they were [exactly] similar to those of Avraham. Thus, everyone had to attest to the fact that “Avraham produced Yitzchak!” And this is [also] the reason why Scripture writes here “[And these are the progeny of] Yitzchak, son of Avraham” [rather than simply writing “And these are the progeny of Yitzchak”], for there is testimony [in Yitzchak's very appearance,] that it was Avraham who produced Yitzchak [and not Avimelekh]. (20) **Forty years old** — [Since our Patriarchs observed the entire Torah, why did Yitzchak not get married at eighteen, as prescribed by the Torah?] Well, when Avraham came [back] from Mount Moriah, he was told the news that [his son's soulmate,] Rivkah had been born (see 22:20-23 above). Now, Yitzchak was 37 years old then. [How so?] Because right at that time, Sarah died (see Rashi Genesis 23:2). And from the time Yitzchak was born until he was bound up [on Mount Moriah], at which time Sarah died — 37 years

(יט) וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת יִצְחָק. יַעֲקֹב וְעֵשָׂו הָאֲמוּרִים בַּפְּרָשָׁה: אֲבֹרָהִם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. לְאַחַר שֶׁקָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ אֲבֹרָהִם אַחַר כֵּךְ הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. דְּבָר אַחַר עַל יְדֵי שֶׁכָּתַב הַפְּתוּב יִצְחָק בֶּן אֲבֹרָהִם הוֹזֵק לֹאמֹר אֲבֹרָהִם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק לְפִי שְׁהִיוּ לִיצְנֵי הַדּוֹר אוֹמְרִים מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְרָה שָׂרָה שְׁהָרִי כַּמָּה שָׁנִים שְׁהָתָה עִם אֲבֹרָהִם וְלֹא נִתְעַבְרָה הֵימְנוּ מִהָ עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צָר קְלִסְתֵּר פְּנֵי שֶׁל יִצְחָק דּוֹמָה לְאַבְרָהָם וְהַעִידוּ הַכֹּל אֲבֹרָהִם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק וְהוּא שֶׁכָּתַב כָּאֵן יִצְחָק בֶּן אֲבֹרָהִם הָיָה שְׁהָרִי עֲדוּת יֵשׁ שְׁאֲבֹרָהִם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק: (כ) בֶּן אֲרִבְעִים שָׁנָה. שְׁהָרִי כִּשְׁבָא אֲבֹרָהִם מִהָר הַמּוֹרִיָּה נִתְבַּשֵּׁר שְׁנוֹלְדָה רִבְקָה וְיִצְחָק הָיָה בֶּן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה שְׁהָרִי בּוֹ בַּפֶּרֶק מִתְּהָ שָׂרָה וּמִשְׁנוֹלְד יִצְחָק עַד הַעֲקָרָה שְׁמִתָּה שָׂרָה שְׁלֹשִׁים

רִבְקָה בֵּת בְּתוּאֵל אַרְמֵאָה
מִפְּדַן אֲרָם אַחֲתֵיהָ דְלָבָן
אַרְמֵאָה לִיהָ לְאֵנָתוֹ: כֹּא וְצִלִּי
יִצְחָק קָדָם יי לְקַבֵּל אֶת־תִּיהָ

אַרְבַּעִים שָׁנָה בְּקָחְתוּ אֶת־רִבְקָה בֵּת־
בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדַן אֲרָם אַחֲתֵיהָ לְבָן
הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה: כֹּא וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לַיהוָה

daughter of Betu-eil the Aramite from Padan Aram, sister of Lavan the Aramite — as a wife for himself. (21) And Yitzchak, across from his wife, pleaded to the

RASHI

elapsed, for Sarah was 90 when Yitzchak was born, and she was 127 when she died, as the verse says (Genesis 23:1-2), "And Sarah's lifetime amounted to [one hundred years, twenty years and seven years ... Sarah died"]. Therefore, [subtract 90 from 127, and] we find that Yitzchak was 37 years old at the time when [his soulmate,] Rivkah was born. Yitzchak then waited three years for her, until she was fit for marital relations, and [thus, indeed at the earliest opportunity under his circumstances, when he was 40 years old,] he married her (Pirkei d'Rabbi Eliezer 31). **The daughter of Betu-eil [the**

Aramite] from Padan Aram, sister of Lavan [the Aramite] — *But has it not already been stated that she was the daughter of Betu-eil, the sister of Lavan, and that she came from Padan Aram? However, [all this is reiterated here,] in order to extol her praise. For [although] she was the daughter of an evil man, the sister of an evil man, and she came from [Padan Aram] a place full of evil people, nevertheless, she did not learn from their ways [but rather, was a righteous woman] (Bereishit Rabbah 63:4). From Padan Aram* — *So called, because there were two places called "Aram," namely, Aram Naharayim (see Genesis 24:10) and Aram Tzovah (see II Samuel 10:6). [Thus, they are given the collective] name "Padan [Aram," for the actual term פֶּדָן] denotes [a "pair," as in the verse (I Samuel 11:7)], צמד בקר, which is rendered in the Aramaic translation as פֶּדָן תּוֹרִיין, "a pair (פֶּדָן) of oxen."* Some, however, explain the name "Padan Aram" [to mean "the field of Aram,"] as in the verse (Hoshea 12:13), שְׂדֵה אֲרָם, for in the language of Yishma-eil, a "field" is called פֶּדָן. (21) וַיַּעֲתֶר — [This word means:] "He pleaded a great deal in prayer." וַיַּעֲתֶר לוֹ — [Here, we see the same term עֲתֶר, used at the beginning of the verse to denote the action by the one who prays — now used to denote the action of acceptance by the One Who heard the prayer. Thus, this term here means:] "He accepted the plea, was appeased and persuaded." And I say that every instance in Scripture of the term עֲתֶר denotes pleading and an increase [but not necessarily

רש"י

וְשָׁבַע שָׁנָה וּבֵת תְּשַׁעִים הֵיְתָה כְּשֶׁנִּלְדָּר יִצְחָק וּבֵת קכ"ז כְּשֶׁמָּתָה שְׁנַאֲמַר וַיְהִי חַיִּי שָׁרָה וְגו' הָרִי לְיִצְחָק שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים וּבֹו בְּפֶרֶק נוֹלָדָה רִבְקָה הַמְתִּין לָהּ עַד שֶׁתְּהֵא רְאוּיָה לְבִיאָה שְׁלֹשׁ שָׁנִים וּנְשָׂאָה: בֵּת בְּתוּאֵל מִפְּדַן אֲרָם אַחֲתֵיהָ לְבָן. וְכִי עָדִין לֹא נִכְתָּב שֶׁהִיא בֵּת בְּתוּאֵל וְאַחֲתֵיהָ לְבָן וּמִפְּדַן אֲרָם אֲלֵא לְהַגִּיד שֶׁבָחָה שְׁהֵיְתָה בֵּת רְשָׁע וְאַחֲתֵיהָ רְשָׁע וּמְקוּמָהּ אֲנִשֵּׁי רְשָׁע וְלֹא לְמַדָּה מִמַּעֲשֵׂיהֶם: מִפְּדַן אֲרָם. עַל שֵׁם שְׁשָׁנֵי אֲרָם הָיוּ אֲרָם נְהָרִים וְאֲרָם צוּבָה קוּרָא אוֹתוֹ פֶּדָן לְשׁוֹן צִמָּד בְּקָר תְּרִגּוּם פֶּדָן תּוֹרִיין וְיֵשׁ פּוֹתְרִין פֶּדָן אֲרָם כְּמוֹ שְׂדֵה אֲרָם שְׁבִלְשׁוֹן יִשְׁמַעְאֵל קוּרִין לְשְׂדֵה פֶּדָן: (כֹּא) וַיַּעֲתֶר. הֲרִבָּה וְהִפְצִיר בְּתַפְלָה: וַיַּעֲתֶר לוֹ. נִתְפָּצֵר וְנִתְפָּסֵס

אָרִי עָקְרָהּ הִיא וְקִבַּל צְלוֹתֶיהָ
 יְיָ וְעָדִיאת רִבְקָה אֶתְתִּיהָ:
 כִּב וְדַחְקִין בְּנֵיָא בְּמַעְהָא

לְנִכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עָקְרָהּ הוּא וַיַּעֲתֶר לוֹ יְהוָה
 וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ: כִּב וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים

Lord, for she was barren. And the Lord heard his plea, and Rivkah, his wife, conceived. (22) The children pushed around inside her, and she said: If [the pain]

RASHI

in the context of prayer]. Other examples are: (Ezekiel 8:11,) ועתר ענן הקטרת [where the term עתר denotes] the “expansive” rising of the smoke; and (Ezekiel 35:13), “You have proliferated (והעתרתם) your words against Me;” and (Proverbs 27:6), “the kisses of an enemy are numerous (ונעתרות),” [that is to say, when an enemy gives even one kiss to the person he hates, it is so false, that] it seems like [he has given too] many kisses, [and rather than being appreciated by and dear to the recipient, these cheap kisses] are just a

burden. [This term עתר is] encreisement in Old French [like the English “increase”]. לנכח אשתו — [This does not mean “facing his wife,” as people do not face each other when praying. Rather, it means “across from his wife,” i.e.] Yitzchak was standing in one corner [of the room], praying, while Rivkah stood in another corner and prayed [doing so, in order not to disturb one another (Gur Aryeh, Bereishit Rabbah 63:5). [And the Lord] heard his plea — [Although both Yitzchak and Rivkah prayed, Scripture states that God heard] “his” plea, but not “hers.” This is because [here,] the prayer of a righteous person who is the child of a righteous person [namely, Yitzchak, the son of Avraham,] does not compare to the prayer of a righteous person who is the child of an evil person [namely Rivkah, the daughter of the evil Betu-eil, and sister of the evil Lavan — insofar as the force of prayer needed to break the decree of childlessness, Yitzchak could draw on his father's merit in addition to his own (see Maharsha on Yevamot 64a)]. (22) [The children] pushed around — This verse here must [have a deeper meaning and therefore must] be expounded, since Scripture simply says [that the children “pushed around,”] leaving the matter unexplained. [For this expression cannot merely be referring to normal kicking movements of a fetus in pregnancy, since] Scripture writes after this [that Rivkah says,] “If ...so, then why ... this?” [I.e., for Rivkah to have worried about the integrity of this pregnancy, the “pushing around” that was happening here must have been extraordinary]. Thus, our Rabbis have expounded [the term ויתרצצו] as being derived from ריצה, meaning “running” [and therefore, the verse has the following meaning]: When Rivkah would pass by the doorways of Sheim and Eiver's [houses of] Torah [learning],

רש"י

וַתַּפְתָּהּ לוֹ וְאוֹמֵר אֲנִי כֹל לְשׁוֹן עֲתָר לְשׁוֹן הַפְּצָרָה
 וְרַבּוּי הוּא וְכֵן וְעֵתֵר עֲנַן הַקְּטוֹרֶת מִרְבִּית עֲלִית
 הָעֵשָׁן וְכֵן וְהַעֲתַרְתֶּם עָלַי דְּבָרֵיכֶם וְכֵן וְנַעֲתַרְתֶּם
 נְשִׁיקוֹת שׁוֹנֵא דּוֹמוֹת לְמַרְבּוֹת וְהֵנָּם לְמִשְׁא
 אֲנִקְרִישׁ־א בְּלַע"ו: לְנִכַח אִשְׁתּוֹ. זֶה עוֹמֵד בְּזוּיֵת זֶה
 וּמִתְפַּלֵּל זֶה עוֹמֵד בְּזוּיֵת זֶה וּמִתְפַּלֵּל: וַיַּעֲתֶר לוֹ.
 וְלֹא לָהּ שְׂאִין דּוֹמָה תְּפִלַּת צָדִיק בֶּן צָדִיק לְתְּפִלַּת
 צָדִיק בֶּן רָשָׁע לְפִיכָף לוֹ וְלֹא לָהּ: (כִּב) וַיִּתְרַצְצוּ. עַל
 כְּרִחֵף הַמְקַרָּא הַזֶּה אוֹמֵר דְּרִשְׁנֵי שְׁטָתָם מֵהָ הִיא
 רְצִיצָה זֶה וְכֵתָב אִם בֶּן לְמָה זֶה אֲנֹכִי. רַבּוּתְנָו דְּרִשְׁוֵהוּ
 ל' רִיצָה בְּשִׁהֲתָהּ עוֹבְרָת עַל פְּתָחֵי תוֹרָה שֶׁל שָׁם

וַאֲמַרְתָּ אִם כֵּן לָמָּה דָּגַן אֲנִי
וְאֲזַלְתִּי לְמַתְבַּע אוֹלְפָן מִן קֶדֶם
יְיָ: כִּג וַאֲמַר יְיָ לָהּ תִרְיַן עֲמִמִּין
בְּמַעֲיָכִי וְתִרְתִּין מִלְּפָן
מִמַּעֲיָכִי יִתְפָּרֵשׁן וּמִלְּבֹן

בְּקֶרְפָּה וְתֹאמַר אִם-כֵּן לָמָּה זֶה אֲנִי
וְתִלְךְ לְדָרַשׁ אֶת-יְהוָה: כִּג וַיֹּאמֶר יְהוָה לָהּ
שְׁנֵי גַיִם בְּבִטְנָךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמַּעֲיָךְ

is so [great], then why did I [pray for] this [pregnancy]? So she went to inquire of the Lord. (23) So the Lord said to her: There are two nations in your abdomen, and from your innards [while still within them], two kingdoms will separate; the

RASHI

רש"י

Yaakov would rush forward (רץ), convulsing in an attempt to exit [from the womb], while when she would pass by the doorways of idolatrous worship, Eisav would convulse in an attempt to exit [her womb] (Bereishit Rabbah 63:7). Another explanation [of the term וַיִּתְרַצְצוּ]: These [two children inside the womb] would clash (מתרועצים) against each other, arguing over how the two worlds [namely, this world and the world-to-come] should be inherited (Medrash Avkir). ותאמר — [literally, “she said, If so,” i.e., if]

למה זה אנכי — [meaning:] “Why” did “I” long for and pray for [“this”] pregnancy [if, in fact, it is doomed]? (Or Hachayim on this verse). So she went to inquire [of the Lord] — [Where did she go? Is God not everywhere? She went] to Sheim's House of [Torah] learning (Bereishit Rabbah 63:7). To inquire of the Lord — that He might tell her what will be her outcome. (23) So Lord said to her — through an emissary, i.e., through the spirit of holiness, this Divine message was told to Sheim, and he, in turn, told Rivkah. Two nations in your abdomen — [The word for “nations,” normally גוים, is] written here גיים [which is equivalent to the word גאים, meaning “great and dignified” leaders]. These are Antoninus [Caesar of Rome, who stemmed from Eisav,] and Rabbi [Yehudah HaNassi, head of the great Sanhedrin of Israel — both of whom lived in the same time period. And in accordance with the dignity of these leaders, they took care in establishing dignified marketplaces, wash-houses, housing and dietary considerations. To demonstrate the latter, special foods that have beneficial qualities for digestion, such as], tzenon (radish) and chazeret (lettuce), never ceased from being served on their tables, whether it was the hot days [of the summer] or the rainy days [of the winter. And although Rabbi (Yehudah HaNassi) never indulged in these foods himself, his table always carried them, for his numerous guests to eat] (Berakhot 57b; Gur Aryeh on our verse). ושני — The term לאום exclusively means a “kingdom” (Avodah Zarah 2b and see Rashi ad

ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת עוברת על פתחי עבודת אלילים עשו מפרכס לצאת. דבר אחר מתרועצים זה עם זה ומריבים בנחלת שני עולמות: ותאמר אם כן. גדול צער העבור: למה זה אנכי. מתאנה ומתפללת על הריון: ותלך לדרש. לבית מדרשו של שם: לדרש את ה'. שיגיד לה מה תהא בסופה: (כג) ויאמר ה' לה. על ידי שליח לשם נאמר ברוח הקדש והוא אמר לה: שני גיים בבטנך. גיים כתיב כמו גאים אלו אנטונינוס ורבי שלא פסקו מעל שלחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים: ושני לאומים. אין לאום אלא

ממלכו יתקף ורבא ישתעביד
 לזעירא: כד ושליומו יומהא
 למילד והא תיומין במעיה:

יפרדו ולאם מלאם יאמן ורב יעבד
 צעיר: כד וימלאו ימיה ללדת והנה תומם
 בבטנה:

power will be passed from one kingdom to the other, and the elder will serve the younger. (24) So when her term till birth had been fully complete, she beheld that twins were in her abdomen.

RASHI

loc. ממעיך יפרדו — [means:] From [your] innards [and while still inside them], these [two kingdoms] will separate — one to his evil, and the other to his purity [i.e., since Eisav's nature was evil, he was drawn to evil, but since Yaakov was pure (תם, see verse 27 below,) and perfect (translation of Onkelos of תם verse 27 below), he was drawn to the pure (and perfect) Torah (see Psalms 19:8)]. **The**

power will be passed from one kingdom [to the other] — i.e., they will never be simultaneously great: when one rises, the other will fall. In accordance [with this concept], Scripture says (Ezekiel 26:2), אמלאה החרבה, which means: “Tzur” [which denotes the kingdom of Eisav, says that it] will fill up [its storehouses] only on account of the destruction of Jerusalem. (24) **So when her term till birth had been [fully] complete** — [i.e., she completed a full term of pregnancy.] while concerning [Yehudah's daughter-in-law.] Tamar, [who also had twins,] Scripture writes (Genesis 38:27), “And when the time came for her to give birth” — for she did not have a full-term pregnancy, but rather, she gave birth to them at seven months [i.e., to her twins]. **Twins** — [The word for twins, normally תאומים, is written here תומם i.e., with] missing [letters], while concerning [the twins of] Tamar (see Genesis 38:27), [תאומים is written] in full. [The full form is written, referring to Tamar's twins, Peretz and Zerach,] since they were both righteous people. However, here, [referring to Yaakov and Eisav, the form with missing letters is written, to signify that] one was righteous, while the other was evil (Bereishit Rabbah 63:8).

PROPHETS Malachi 1

נביאים מלאכי פרק א

א משא דבר ידוה אל ישראל ביד מלאכי: א מטל פתגמא דיי על ישראל
 (1) The burden of the word of the Lord to Israel by Malachi.

RASHI

(1) **The burden of the word of the Lord** (א) משא דבר ה'. דברי נבואה הנמסר למלאכי: — The words of prophesy which were revealed to Malachi.

בַּיַד מִלְאֲכֵי דִיתְקָרִי שְׁמִיָּה
 עֲזָרָא סִפְרָא: ב רְחִימִית יִתְכוּן
 אָמַר יי וְאִם תִּימְרוּן בְּמָא
 רְחִימְתֵּנָא הֲלָא אַח עֲשׂו
 לְיַעֲקֹב אָמַר יי וְרְחִימִת יִת
 יַעֲקֹב: ג וְיִת עֲשׂו רְחִיקִית
 וְשׁוֹיִתִּי יִת טוֹרוּהִי לְצַדִּי וְיִת
 אַחְסַנְתִּיהָ לְצַדּוֹת מְדַבְּרָא: ד
 אַרְי "יִמְרוּן אֲדוּמָאִי
 אֲתַמְסַכְּנָא כְּעֵן עֲתֻרְנָא נְתוּב
 וְנִבְנִי חֲרֻבְתָּא כְּדִנְן אָמַר יי
 צְבָאוֹת אֵינּוֹן יִבְנוּן וְאִנָּא

אֶפְגַּר וַיִּקְרוּן לְהוֹן תְּחוּמָא דְעֵמָא רְשִׁיעָא וְעֵמָא דְאִיתִי עֲלֵיהוֹן לְוֹט עַד עֲלֵמָא: ה וְעֵינֵינוּן יִחֲזִין וְאֲתוּן
 תִּימְרוּן יִסְגִי יִקְרָא דִּי וְאִפְתִּי יִת תְּחוּם יִשְׂרָאֵל: ו הָא עַל בְּרָא אֲמִיר לְיִקְרָא יִת אָבָא וְעַבְדָּא לְמַדְחַל
 מִן קְדָם רְבוּנִיָּה אִם כְּאָב אֲנָא אֵן דְאֲתוּן מִיִּקְרוּן קְדָמִי וְאִם כְּרַבּוֹן אֲנָא אֵן דְאֲתוּן דְחַלִּין מִן קְדָמִי אָמַר

ב אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יְדוּהַ וְאָמַרְתֶּם בְּמָה אֶהְבֵּתֵנוּ
 הֲלוֹא־אֵח עֲשׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם־יְדוּהַ וְאֶהֱבֵ אֶת־יַעֲקֹב:
 ג וְאֶת־עֲשׂו שְׁנֵאתִי וְאֲשִׁים אֶת־הָרִיו שְׁמֵמָה וְאֶת־
 נַחְלָתוֹ לְתַנּוֹת מְדַבֵּר: ד כִּי־תֹאמַר אֲדוּם רְשָׁנוּ
 וְנָשׁוּב וְנִבְנֶה חֲרֻבוֹת כֹּה אָמַר יְדוּהַ צְבָאוֹת הַמָּה
 יִבְנוּ וְאֲנִי אֶהְרוֹס וְקִרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רְשָׁעָה וְהֵעֵם
 אֲשֶׁר־זָעַם יְדוּהַ עַד־עוֹלָם: ה וְעֵינֵיכֶם תִּרְאִינָה
 וְאֲתֶם תֹּאמְרוּ יְגַדֵּל יְדוּהַ מֵעַל לְגְבוּל יִשְׂרָאֵל: ו בֶּן
 יִכְבַּד אָב וְעַבַד אֲדָנָיו וְאִם־אָב אֲנִי אֵיָּה כְבוֹדִי

(2) I have loved you, said the Lord. Yet you say, "How have You loved us?" Was not Eisav Yaakov's brother? says the Lord, yet I loved Yaakov. (3) But Eisav I hated, and made his mountains a desolation, and gave his heritage to the jackals of the wilderness. (4) While Edom said, "We are beaten down, but we will return and build the desolate places;" thus said the Lord of Hosts: They shall build, but I will throw down; and they will be called the border of wickedness, and the people whom the Lord execrates forever. (5) And your eyes shall see, and you shall say: "The Lord is great beyond the border of Israel." (6) A son honors his father, and a servant his master; if I am a father, then

RASHI

רש"י

(2) **Yet I loved Yaakov** — *To give to him a desirable land.* (3) לתנות מדבר — *a lair for jackals.* (4) **While Edom said** — *And if they [who destroyed the Temple] will say* i.e., "We were beaten down, but now that we have been enriched from the booty of Jerusalem, we shall return [and rebuild the waste places; thus said the Lord ...]. (5) **The Lord is great [beyond the border of Israel]** — *He will show His Greatness [past our] borders, to let it be known that we are His*

(ב) וְאֶהֱבֵ אֶת יַעֲקֹב. לַתָּת לֹו אֶרֶץ הַמִּדְבָּר:
 (ג) לְתַנּוֹת מְדַבֵּר. מֵעוֹן תַּנִּיּוֹם: (ד) כִּי תֹאמַר אֲדוּם.
 וְאִם תֹּאמַר רְשָׁנוּ מִתְחַלָּה רְשִׁים הֵיינוּ וּמֵעַתָּה
 שְׁהַעֲשֵׂרְנוּ מִבְּזוֹת יְרוּשָׁלַיִם נָשׁוּב וְגו': (ה) יְגַדֵּל ה'
 וְגו'. יִרְאֶה גְדֻלָּתוֹ לְגְבוּלְנוּ לְהוֹדִיעַ כִּי אֲנַחְנוּ עִמּוֹ:
 (ו) בֶּן. יֵשׁ לֹו לְכַבֵּד אָב וְכֵן עַבַד אֶת אֲדוֹנָיו:

Israel] — *He will show His Greatness [past our] borders, to let it be known that we are His Nation.* (6) **A son** — *must honor his father, and similarly, a servant his master.*

יִי צְבָאוֹת לְכוֹן כְּהֵנִיא
דְּמִבְסָרִין עַל שְׁמִי וְאִם תִּימְרוּן
בְּמָא בְּסָרְנָא עַל שְׁמִי:

וְאִם-אֲדוֹנִים אָנִי אֵיֶה מוֹרְאֵי אָמַר ו יְדוּה צְבָאוֹת
לָכֶם הִכְהַנִּים בּוֹיֵי שְׁמִי וְאִמְרְתֶם בְּמָה בּוֹזֵנוּ אֶת-
שְׁמִי:

where is My honor? And if I am a master, where is My fear? said the Lord of Hosts to you, O priests, that despise My name. And you say: "How have we despised Your name?"

Writings Mishlei 5

כתובים משלי פרק ה

יד עַד כְּלִיל הָיִית לִי בְּכָל
בִּישׁוֹן גְּגוּ כְּנִשְׁתָּא וְעַדְתָּא:
טו אֲשֶׁתִּי מִיָּא מִן גּוֹבְדָּ וְרִדְיָא
מִן בִּירְדָּ: טז גִּשְׁפָּעוֹן מְעִינְדָּ
לְבָרָא וּבִפְתִי טִיפֵי דְמִיָּא:
יז יְהוּוֹן לָךְ לְחוּדְךָ וּגְוֹכְרָאֵי לָא
גִּשְׁתַּתְּפוּן עִמָּךְ: יח יְהוּי

יד כְּמַעַט הָיִיתִי בְּכָל־רַע בְּתוֹךְ קָהָל וְעַדְהָ:
טו שְׁתֵּה־מִים מִבוֹרְךָ וְנִזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרְךָ: טז יִפּוּצוּ
מְעִינְתֶיךָ חוּצָה בְּרַחֲבוֹת פְּלִגֵי־מִים: יז יְהִי־לָךְ
לְבַדְּךָ וְאִין לְזָרִים אֶתְךָ: יח יְהִי־מְקוֹרְךָ בְּרוּךְ וְשִׁמְחָה
מִאֲשֶׁת נְעוּרֶיךָ: יט אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעַלְתֶּן דְּדִיהָ

מבוועך בריך וחדדי מן אמת טליותך: יט אילתא דרחמותא ודיצתא דחסדא תדונא אלף בכל זמן

(14) Because of the miniscule [that I didn't listen to my teachers, therefore], I was in all evil in the midst of the congregation of the assembly. (15) Drink waters out of your own cistern, and overflowing waters out of your well. (16) Let your springs be spread out abroad, and streams of water in the streets. (17) Let them be only your own, and not strangers' with you. (18) Let your fountain be blessed, and have joy from the wife of your youth. (19) A lovely hind

RASHI

רש"י

(14) **In all evil** — *within Gehinnom. In the midst of the congregation of the assembly* — *of the wicked.* (15) **Out of your own cistern** — *out of the cistern that the Holy One, blessed be He, gave for your portion, i.e., the Torah of Moshe.* **Out of your well** — *fresh water springing up and flowing.* (16) **Let your springs be spread out abroad** — *In the end, you will acquire students.* **In the streets** — *the streams of your water will be spread out.* (17) **Let them be only your own** — *You alone will be honored through them.* (18) **Let your fountain [be blessed]** — *i.e., the Torah that you studied in your youth.* (19) **A lovely hind** — *The Torah is compared to a female deer which is beloved by its mate.* ירוך — *satisfy you.* **Be infatuated** — *be occupied.*

(יד) בְּכָל רַע. תוך הגיהנום: בתוך קהל ועדה. של רשעים: (טו) מבורך. מבור שנתן הקדוש ברוך הוא לחלקך היא תורת משה: מתוך בארך. מים חיים נובעין והולכין: (טז) יפוצו מעינותיך חוצה. סוף שתקנה תלמידים: ברחבות. תפצנה פלגי מימיה: (יז) יהיו לך לבדך. אתה לבדך תתכבד בהם: (יח) יהי מקורך וגו'. התורה שלמדת מנעוריה: (יט) אילת אהבים. התורה נמשלת באילה נקבה אשר היא אהובה לכן זוגה: ירוך ישיביעורך: תשגה. תעסק:

וּבְרַחֲמוֹתֶיהָ תִּגְרַס תְּדִירָא:

רְיֹדֵךְ בְּכָל־עֵת בְּאַהֲבַתָּה תִּשְׂגֶה תָמִיד:

and a graceful doe, let her breasts satisfy you at all times; with her love be infatuated always.

Mishnah Berakhot, chapter 6

משנה ברכות פרק ו

(1) What blessings are said over fruit? Over fruit of the tree one says: “Who creates the fruit of the tree,” except for wine, over which one says, “Who creates the fruit of the vine.” Over that which grows from the ground one says: “Who creates the fruit of the ground,” except over bread, for which one says, “Who brings forth bread from the earth.” Over vegetables one says, “Who creates the fruit of the ground;” Rabbi Yehudah, however, says: “Who creates diverse kinds of herbs.” (2) If one says over fruit of a tree the blessing, “Who creates the fruit of the ground,” he has performed his obligation. But if he said over

א פִּיֶצֶד מְבַרְכִין עַל הַפְּרוֹת. עַל פְּרוֹת הָאֵילָן אוֹמֵר, בּוֹרָא פְּרֵי הָעֵץ, חוּץ מִן הַיַּיִן, שְׁעַל הַיַּיִן אוֹמֵר בּוֹרָא פְּרֵי הַגֶּפֶן. וְעַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ אוֹמֵר בּוֹרָא פְּרֵי הָאֲדָמָה, חוּץ מִן הַפֶּת, שְׁעַל הַפֶּת הוּא אוֹמֵר הַמוֹצֵיא לֶחֶם מִן הָאֶרֶץ. וְעַל הַיִּרְקוֹת אוֹמֵר בּוֹרָא פְּרֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בּוֹרָא מִיְנֵי דְשָׂאִים: ב בֵּרַךְ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן בּוֹרָא פְּרֵי הָאֲדָמָה, יֵצֵא. וְעַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ בּוֹרָא פְּרֵי הָעֵץ, לֹא יֵצֵא. עַל כָּלֵם אִם אָמַר שֶׁהִכֵּל (נִהְיָה), יֵצֵא: ג עַל דָּבָר שֶׁאֵין גְּדוּלוֹ מִן הָאֶרֶץ אוֹמֵר שֶׁהִכֵּל. עַל הַחֲמִץ וְעַל הַנוֹבְלוֹת וְעַל הַגּוֹבָאֵי אוֹמֵר שֶׁהִכֵּל (עַל הַחֲלָב וְעַל הַגְּבִינָה וְעַל הַבֵּיִצִים אוֹמֵר שֶׁהִכֵּל). רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא מִין קָלְלָה אֵין מְבַרְכִין עָלָיו: ד הָיוּ לְפָנָיו מִיָּמֵי הַרְבֵּה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם יֵשׁ

produce of the ground, “Who creates the fruit of the tree,” he has not performed his obligation; if he says “by Whose word all things exist” over any of them, he has performed his obligation.

(3) Over anything which does not grow from the earth one says: “By Whose word all things exist.” Over vinegar, over *novelot* [unripe fruit that has fallen from the tree], and over locust one says, “by Whose word all things exist.” [On milk, cheese and eggs one says, “by Whose word all things exist.”] Rabbi Yehudah says: Over anything to which a kind of curse is attached no benediction is said [and the things just mentioned come under this heading]. (4) If one has several varieties before him, Rabbi Yehudah says that if there is among them רבנו עובדיה מברטנורא

א כִּיצַד מְבַרְכִין. חוּץ מִן הַיַּיִן. שִׁמְתוֹךְ חֲשִׁיבוֹתוֹ קִבְעוּ לוֹ בְּרַכָּה לַעֲצֵמוֹ. וְכֵן הַפֶּת: בּוֹרָא מִיְנֵי דְשָׂאִים. לִפִּי שֵׁשׁ בְּכָלֵל פְּרֵי הָאֲדָמָה דְשָׂאִים חוֹרְעִים כְּגוֹן קִטְנִיּוֹת, וּר' יְהוּדָה בְּעֵי הַיִּכָּר בְּרַכָּה לְכָל מִין וּמִין. וְאֵין הַלְכָה כַּר' יְהוּדָה. וְהָא דַתְּנָן עַל הַיִּרְקוֹת אוֹמֵר בּוֹרָא פְּרֵי הָאֲדָמָה, הֵנִי מִיְלֵי יִרְקוֹת שֹׁדְרָכָן לֵאבְלָן חֵיין וְאֵבְלָן חֵיין, אוֹ שֹׁדְרָכָן לֵאבְלָן מְבוֹשְׁלִים וְאֵבְלָן מְבוֹשְׁלִים. אֲבָל אוֹתוֹן שֹׁדְרָכָן לֵאבְלָן חֵיין וְאֵבְלָן מְבוֹשְׁלִים, אוֹ שֹׁדְרָכָן לֵאבְלָן מְבוֹשְׁלִים וְאֵבְלָן חֵיין, אֵינוֹ מְבַרְךְ עֲלֵיהֶן אֲלָא שֶׁהִכֵּל. וְיִרְקוֹת שְׂאוֹכְלִין אוֹתָם בֵּין חֵיין בֵּין מְבוֹשְׁלִים, מְבַרְכִין עֲלֵיהֶן בּוֹרָא פְּרֵי הָאֲדָמָה בֵּין חֵיין בֵּין מְבוֹשְׁלִים: ב בֵּרַךְ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן וכו'. כֵּל הַיִּכָּא דְכִי שִׁקְלֵי לִפְרִיא אֵיתִיהָ לַעֲנָף, וְאוֹתוֹ הֵעֲנָף עֲצֵמוֹ חוֹזֵר וּמוֹצֵיא פְּרֵי לִשְׁנָה הָאֲחֻרָת, מִקְרֵי אֵילָן, וּמְבַרְכִין עַל פִּירוֹתָיו בּוֹרָא פְּרֵי הָעֵץ. אֲבָל הַיִּכָּא דְכִי שִׁקְלַת לִיָּה לִפְרֵי לֹא יִשְׂאֵר עֲנָף שִׁיחֹזֵר וְיוֹצֵיא פְּרֵי לִשְׁנָה הָאֲחֻרָת, אֵין מְבַרְכִין עַל הַפִּירוֹת אֲלָא בּוֹרָא פְּרֵי הָאֲדָמָה: עַל כּוֹלָם אִם אָמַר שֶׁהִכֵּל יֵצֵא. וְאִפִּילוֹ עַל הַפֶּת וְעַל הַיַּיִן. וּמִיָּהוּ לְכַתְחֻלָּה אֵין לֵאכּוֹל שׁוֹם פְּרֵי, אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ תַּחֲלָה שִׁיבְרַךְ עֲלָיו בְּרַכָּה הַרְאוּיָה לוֹ: ג נוֹבְלוֹת. פִּירוֹת שֶׁנִּפְלוּ מִן הָאֵילָן קוֹדֵם שֶׁנִּתְבַּשְׁלוּ כֵּל צֶרֶךְ: גּוֹבָאֵי. חֲגִבִים טְהוּרִים: מִין קָלְלָה. נוֹבְלוֹת וּגּוֹבָאֵי עַל יְדֵי קָלְלָה הֵן בָּאִים

something of the seven species [enumerated in Deuteronomy 8:8], he preceeds with the blessing over that, but the Sages say that he may make the blessing over any kind that he chooses [the law is in accordance with the Sages]. (5) A blessing said over the wine taken before the meal [as an appetizer] serves also for the wine taken after the meal [before Grace (after the meal) is said]. A blessing over the hors d'oeuvres eaten before the meal serves for the sweets eaten after the meal. A blessing over bread serves for the sweets, but

a blessing over the hors d'oeuvres does not serve for the bread. The School of Shammai say: Neither [does it serve] for a cooked dish. (6) If [those at the table] are sitting upright [i.e., do not form a party], each one says Grace for himself; if they have reclined, one says Grace for all. If wine is brought to them in the course of the meal, each one says a benediction for himself; if after the meal, one says it for all. The same person recites [the benediction] over the perfume [i.e., spices put on coals and brought in after Grace is said], even though the perfume is not brought in until after the meal [and Grace has intervened between the meal and the wine]. (7) If salted food is set before him and bread with it, he says a blessing over the

בִּינֵיהֶם מִמֵּין שְׁבַעָה, מִבְּרַךְ עָלָיו. וְהַכֶּמֶים אֹמְרִים, מִבְּרַךְ עַל אֵיזָה מֵהֶם שִׁירְצָה: הַ בְּרַךְ עַל הַיַּיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמְּזוֹן, פֶּטֶר אֶת הַיַּיִן שֶׁלְּאַחַר הַמְּזוֹן. בְּרַךְ עַל הַפְּרָפֶרֶת שֶׁלִּפְנֵי הַמְּזוֹן, פֶּטֶר אֶת הַפְּרָפֶרֶת שֶׁלְּאַחַר הַמְּזוֹן. בְּרַךְ עַל הַפֶּת, פֶּטֶר אֶת הַפְּרָפֶרֶת עַל הַפְּרָפֶרֶת, לֹא פֶטֶר אֶת הַפֶּת. בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים, אִף לֹא מַעֲשֶׂה קְדֻרָה: וְ הָיָה יוֹשְׁבֵיין (לְאַכְל), כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּרַךְ לְעַצְמוֹ. הַסֵּבֵן, אֶחָד מִבְּרַךְ לְכֻלָּן. בֵּא לְהֵם יַיִן בְּתוֹךְ הַמְּזוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּרַךְ לְעַצְמוֹ. לְאַחַר הַמְּזוֹן, אֶחָד מִבְּרַךְ לְכֻלָּם וְהוּא אֹמֵר עַל הַמְּגֻמָּר, אִף עַל פִּי שְׁאִין מְבִיאִין אֶת הַמְּגֻמָּר אֶלָּא לְאַחַר הַסְּעֻדָּה: ז' הִבְיָאוּ לְפָנָיו מְלִיחַ

רבנו עובדיה מברטנורא

ואין הלכה כר' יהודה: ד מין שבעה. חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון זית ותמרים. דהני עדיפי הואיל ונשתבחה בהן ארץ ישראל: מברך על איזה מהן שירצה. דחביב עדיף. והלכה כחכמים: ה פטר את היין שלאחר המזון. הני מילי בשבתות וימים טובים שרגילים לקבוע על היין לאחר המזון, וכשברך על היין לפני המזון אדעתא דהכי בריך, אבל בשאר ימים שאין רגילים לקבוע עצמן על היין לאחר המזון, אין היין שלפני המזון פטר היין שלאחר המזון. וכל לאחר המזון דתנן במתניתין, היינו לאחר שסלקו ידיהם מן הפת, קודם שיברכו ברכת המזון: פרפרת. כל דבר שמלפתים בו את הפת כגון בשר וביצים ודגים, קרויים פרפרת. ופעמים שהיו מביאים פרפראות קודם סעודה להמשיך האכילה, וחוזרים ומביאים פרפראות אחרות לאחר הסעודה, אחר שמשכו ידיהם מן הפת: מעשה קדרה. כגון הריפות וגרש כרמל וקמח שנתבשל במים, כגון הליבות וכיוצא בהן. ואית דמפרשי פרפרת דמתני', פת הצנומה בקערה שאין בה מראה לחם, דמברכים עליה בורא מיני מזונות. והשתא ניחא דאצטריך לאשמועינן בריך על הפרפרת לא פטר את הפת, אע"ג דהיא נמי מין פת, אבל מעשה קדרה פטר. ובית שמאי סברי, כשם שאם בריך על הפרפרת לא פטר את הפת, כך לא פטר מעשה קדרה. ואין הלכה כבית שמאי: ו היו יושבים. בלא הסיבה, וסימן הוא שלא נתוועדו לאכול יחד. שרגילים היו כשמתוועדים חבורות אנשים לאכול, שהיו מסובים על המטות ואוכלים ושותים בהסתב שמאל: כל אחד ואחד מברך לעצמו. שלא היה להם קבע סעודה בלא הסיבה. ומיהו אם אמרו ניזיל ניכול נהמא בדוכתא פלן, אע"פ שלא הסיבו כהסיבו דמי, ואחד מברך לכולם, ומצטרפין נמי לזימון: בא להם יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו. הואיל ואין בית הבליעה פנוי, ואין לב המסובים פונה אל המברך, אלא לבלוע מה שבפיהם. אי נמי חיישינן שמא יחנק כשבא לענות אמן: והוא אומר על המוגמר. המברך ברכת המזון הוא מברך על המוגמר בורא עצי בשמים. ואע"ג דאיכא דעדיף מיניה, אפילו הכי כיון שהתחיל בחדא עביד לאידך: לאחר הסעודה. לאחר ברכת המזון, דהשתא לאו מצרכי הסעודה הוא, אפילו הכי כיון שהתחיל בברכות אחרונות, גומרין: מוגמר. רגילין היו להביא אחר הסעודה עצי בשמים במחתה על האש לריח טוב: ז מליח. כל דבר מלוח: שהפת טפלה לו. מי שאכל אכילה

salted food and this serves for the bread, since the bread is only subsidiary to it. This is the general principle: Whenever with one kind of food another is taken as subsidiary, a benediction is said over the principal kind and this serves for the subsidiary. (8) If one has eaten figs, grapes, or pomegranates he says the [full] Grace of three blessings after them; this is the opinion of Rabban Gamliel [he maintains that the full Grace after the

meal is required after eating any of the seven species]. The Sages, however, say: One blessing which includes three [i.e., *al ha-michyah* is sufficient]. Rabbi Akiva says: If one ate only boiled vegetables, and that is his meal, he says after it the [full] Grace of three blessings. If one drinks water to quench his thirst, he says the benediction “by Whose word all things exist” [if he drinks to swallow food stuck in his mouth no blessing is required]. Rabbi Tarfon says: [he recites before drinking water] “Who creates many living things and their requirements” [the halacha is not like Rabbi Tarfon]

רבנו עובדיה מברטנורא

גסה מפירות מתוקים ביותר אוכל אחריו דבר מליח לחתך הליחות הנדבקות בגופו מחמת רוב הפירות, ומפני שאינו יכול לאכול המליח לבדו, אוכל מן הפת עמו, אבל המליח לבדו עיקר, והפת טפלה לו: **ח מברך אחריהן שלש ברכות.** דכל שהוא משבעת המינים מברך אחריו שלש ברכות. דסבירא ליה לרבן גמליאל דואכלת ושבעת וברכת לאו אלחם בלבד קאי, אלא אכל שבעת המינים המזכרים לעיל בפרשה. ובהאי קרא שלש ברכות רמיזי. וברכת, זו ברכת הזן. על הארץ, זו ברכת הארץ. הטובה, זו בונה ירושלים, וכן הוא אומר (דברים ג) החר הטוב הזה: **וחכמים אומרים ברכה אחת.** מעין שלש ברכות. אם ענבים תאנים ורימונים זיתים ותמרים אכל, מברך על העץ ועל פרי העץ ועל ארץ חמדה טובה וכו' וחותם על הארץ ועל הפירות. ובארץ ישראל חותם על הארץ ועל פירותיה. וברכה זו עצמה מברך על היין, אלא שפותח בה על הגפן ועל פרי הגפן. ועל כל דבר הנעשה מחמשת מיני דגן, במקום על העץ ועל פרי העץ, אומר על המחיה ועל הכלכלה, וחותם על הארץ ועל המחיה: **אפילו אכל שלק.** של ירק. והוא מזון, שסומך עליו למזון. מברך שלש ברכות, דואכלת ושבעת אכל מאי דאכל קאי. והלכה כחכמים שאין מברכין שלש ברכות אלא אלחם, ועל שבעת המינים, ברכה אחת מעין שלש, ועל כל שאר דברים, בורא נפשות רבות וחסרונן. ופירוש חסרונן, כמו לחם ומים שאי אפשר להתקיים בלא הם; על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי, כלומר על כל מה שבעולם שגם אם לא נבראו יכולין הבריות להתקיים, ולא נבראו כי אם לתענוג ולתוספת טובה. ומפני שיש בברכה זו שני ענינים, הויה ברכה ארוכה ופותחת בברוך וחותמת בברוך, כדאיתא בירושלמי שחותמים ברוך אתה ה' חי העולמים: **השונה מים לצמא.** דוקא. מברך שהכל, אבל השונה מים לבלוע מאכל שנתחב לו בגרונו וכיוצא בזה, אינו מברך: **רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות.** מברך לפני שתיית המים. ואין הלכה כר' טרפון, אלא לפנייהם מברך שהכל, ולאחריהם בורא נפשות רבות:

Gemara Berachot 35a-b

Rav Yehudah said in the name of Shmuel, If anyone enjoys anything of this world without

בתחלה ופת עמו, מברך על המליח ופויטר את הפת, שהפת טפלה לו. זה הכלל, כל שהוא עקר ועמו טפלה, מברך על העקר ופויטר את הטפלה: **ח אכל תאנים ענבים ורימונים, מברך אחריהן שלש ברכות, דברי רבן גמליאל.** ויחכמים אומרים, ברכה אחת (מעין שלש). רבי עקיבא אומר, אפילו אכל שלק והוא מזון, מברך אחריו שלש ברכות. השונה מים לצמא, אומר שהכל נהיה בדברו. רבי טרפון אומר, בורא נפשות רבות:

אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העולם הזה

a benediction, it is as if he makes personal use of things consecrated to heaven, since it says, “The earth is the Lord's and the fullness thereof.” (Psalms 24:1) Rabbi Levi contrasted two texts. It is written, “The earth is the Lord's and the fullness thereof,” and it is also written, “The heavens are the heavens of the Lord, but the earth has He given to the children of men.” (Psalms 115:16) There is no contradiction: in one case it is before a blessing has been said; in the other case, after [the blessing has been said]. Rabbi Chanina bar Papa said: To enjoy this world without a benediction is like robbing the Holy One, blessed is He [of His blessing], and *Knesset Yisrael* [i.e., the Jewish people, their fruit and produce are punished because of one that does not recite blessings before eating], as it says, “Whoever robs his father or his mother and says, 'It is no transgression,' the same is the companion of a destroyer,” (Proverbs 28:24) and “father” is none other than the

Holy One, blessed is He, as it states, “Is He not your Father your Master?” (Deuteronomy 32:6) and “mother” is none other than *Knesset Yisrael*, as it says, “Hear, my son, the instruction of your father, and forsake not the teaching of your mother.” (Proverbs 1:8) What is the meaning of “he is the companion of a destroyer?” Rabbi Chanina bar Papa answered, He is the companion of Yaravam son of Nevat who destroyed Israel's [faith in] their Father in heaven [so too, this one, who makes light of not saying the blessings over food]. Rabbi Chanina bar Papa pointed out a contradiction. It is written, “Therefore will I take back My grain in the time thereof ...,” (Hosea 2:11) and it is written elsewhere, “And you shall gather in your grain ...” (Deuteronomy 11:14) There is no difficulty: One text speaks of Israel complying with the will of the Omnipresent, the other of when they do not perform the will of the Omnipresent [Who accordingly takes back the grain and shows that it is His]. Our Rabbis taught: “And you shall gather in your grain.” What is to be learnt from these words? Since it says, “This book of the Torah shall not depart out of your mouth,” (Joshua 1:8) I might think that this injunction is to be taken literally [i.e., and ignore worldly matters]. Therefore it says, “And you shall gather in your grain,” which implies that you are to combine the study of them [the words of the Torah] with a worldly occupation [for if you are in material need, you will be disturbed from the proper concentration required to study the words of the Torah as well]. This is the view of Rabbi Yishmael. Rabbi Shimon ben Yochai says, Is that possible? If a man plows in

בְּלֹא בְרָכָה כְּאֵלּוּ נְהַגָה מְקַדְּשֵׁי שְׁמַיִם. שְׁנֵאמַר (תהלים כד) לַה' הָאֲרֶץ וּמְלוֹאָהָ. רַבִּי לֵוִי רָמִי כְּתִיב לַה' הָאֲרֶץ וּמְלוֹאָהָ. וְכְתִיב (שם קטו) הַשָּׁמַיִם שְׁמַיִם לַה' וְהָאֲרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם. לֹא קָשִׁיָא כִּאֵן קוֹדֵם בְּרָכָה כִּאֵן לְאַחַר בְּרָכָה. אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא בַר פֶּפְאָה כָּל הַנְּהַגָה מִן הַעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְרָכָה כְּאֵלּוּ גּוֹזֵל לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁנֵאמַר (משלי כח) גּוֹזֵל אֲבִיו וְאִמּוֹ וְאָוִמֵר אֵין פֶּשַׁע חִבֵּר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית וְאֵין אֲבִיו אֶלָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנֵאמַר (דברים לב) הֲלוֹא הוּא אָבִיךָ קִנְיָךְ וְאֵין אִמּוֹ אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁנֵאמַר (משלי א) שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּטְּשׁוּ תוֹרַת אִמְךָ. מֵאֵי חִבֵּר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית. אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא בַר פֶּפְאָה חִבֵּר הוּא לְיִרְבְּעָם בֶּן נִבְט שֶׁהִשְׁחִית אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמַיִם. רַבִּי חֲנִינְיָא בַר פֶּפְאָה רָמִי כְּתִיב (הושע ב) וְלִקְחֹתִי דְגָנִי בַעֲתוֹ וְגו'. וְכְתִיב (דברים יא) וְאֶסְפַּתְּ דְגָנְךָ וְגו'. לֹא קָשִׁיָא כִּאֵן בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנֵי שָׁל מְקוּם. כִּאֵן בְּזִמְן שְׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנֵי שָׁל מְקוּם. תְּנִי רַבְּנָן וְאֶסְפַּתְּ דְגָנְךָ מֵהַ תְּלַמּוּד לּוֹמֵר לְפִי שְׁנֵאמַר (הושע א) לֹא יְמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ יְכוּל דְּבָרִים כְּכַתְּבָן תְּלַמּוּד לּוֹמֵר וְאֶסְפַּתְּ דְגָנְךָ נְהוּג בְּהֵן מְנַהֵג דְרָךְ אֲרֶץ דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר

the plowing season, and sows in the sowing season, and reaps in the reaping season, and threshes in the threshing season, and winnows in the season of wind, what is to become of the Torah? Only [it must mean that]; when Israel performs the will of the Omnipresent, their work is performed by others, as it states, "And strangers shall stand and feed your flocks;" (Isaiah 61:5) and when Israel does not perform the will of the Omnipresent, their work is carried out by themselves, as it says, "And you shall gather in your grain." Nor is this all, but the work of others also is borne by them, as it says, "And you shall serve your enemy." (Deuteronomy 28:48) Abbaye said, Many have followed the advice of Rabbi Yishmael and it has worked well; many others have followed Rabbi Shimon bar Yochai and it has not been successful.

אֶפְשֵׁר אָדָם חוֹרֵשׁ בְּשַׁעַת חֲרִישָׁה וְזוֹרֵעַ בְּשַׁעַת זְרִיעָה
 קוֹצֵר בְּשַׁעַת קְצִירָה וְדֹשׁ בְּשַׁעַת דִּישָׁה וְזוֹרֵה בְּשַׁעַת
 הָרוּחַ תּוֹרֵה מִה תְּהֵא עֲלֵיהֶּ. אֲלֵא בְּזִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׂין
 רְצוֹנֵי שֶׁל מְקוֹם מְלֹאכְתָּן נַעֲשִׂית עַל יְדֵי אַחֲרִים.
 שְׁנַאֲמַר (ישעיה סא) וְעַמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנֵכֶם וְגוֹמַר.
 וּבְזִמְנֵי שְׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנֵי שֶׁל מְקוֹם מְלֹאכְתָּן
 נַעֲשִׂית עַל יְדֵי עֲצָמָן. שְׁנַאֲמַר (דברים יא) וְאִסְפַּתְּ דַּגְנְךָ
 וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׁמֵלֶאכֶת אַחֲרִים נַעֲשִׂית עַל יְדֵיךָ. שְׁנַאֲמַר
 (סם כח) וְעַבַּדְתָּ אֶת אוֹיְבֶיךָ. אָמַר אַבְיֵי הַרְבֵּה עָשׂוּ
 כְּרַבִּי שִׁמְעָאֵל וְעֲלֵתָה בִּידָן כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי
 לֹא עֲלֵתָה בִּידָן:

ווהר תולדות דף קל"ד ע"ב

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק וְגו' פֶּתַח ר' חִיָּיא וְאָמַר מִי יִמְלַל גְּבוּרוֹת יְיָ יִשְׁמִיעַ כָּל תַּהֲלָלוֹ. תָּא חַזִּי כַּד בְּעָא
 קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא וְסָלִיק בְּרַעְיוֹתָא קַמֵּיהּ לְמַבְרִי עֲלֵמָא הוּא מְסַתְּפַל בְּאוּרִייתָא וּבְרָא לִיהּ וּבְכַל עוֹבְדָא
 וְעוֹבְדָא דְבְרָא קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא בְּעֲלֵמָא הוּא מְסַתְּפַל בְּאוּרִייתָא וּבְרָא לִיהּ הִדָּא הוּא דְכָתִיב (משלי
 ח) וְאֶהְיֶה אֲעִלּוֹ אֲמוֹן וְאֶהְיֶה שֶׁשְׁשׁוּעִים יוֹם יוֹם אֵל תִּקְרִי אֲמוֹן אֲלֵא אוּמָן כַּד בְּעָא לְמַבְרִי אָדָם אָמַרְהּ
 תּוֹרָה קַמֵּיהּ אִי בַר נֶשׁ יִתְבַּר וְלִבְתַּר יְחִטִּי וְאֵנִת תִּידוֹן לִיהּ אֲמַאי יְהוֹן עוֹבְדֵי יָדָךְ לְמַגְנָא דְהָא לֹא
 יִיכּוֹל לְמַסְבַּל דִּינָךְ אָמַר לָהּ קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא הָא אֲתַקְיִנִית תְּשׁוּבָה עַד לֹא בְרָאתִי עֲלֵמָא אָמַר קְדָשָׁא
 בְּרִיד הוּא לְעֲלֵמָא בְּשַׁעַתָּא דְעַבְד לִיהּ וּבְרָא לְאָדָם אָמַר לִיהּ עֲלֵמָא עֲלֵמָא אֲנִת וְנִימוּסְךָ לֹא קִיַּיִמִין
 אֲלֵא עַל אוּרִייתָא וּבְגִין כַּד בְּרָאתִי לִיהּ לְאָדָם כַּד בְּגִין דִּיתַעֲסַק בֵּהּ וְאִי לֹאוּ הָא אֲנָא אֶהְדֵּר לָךְ לְתַהוּ
 וּבַהוּ וּכְלָא בְּגִינִיהּ דְאָדָם קִיַּיִמָא הִדָּא הוּא דְכָתִיב (ישעיה מח) אֲנִכִּי עָשִׂיתִי אֶרְצָן וְאָדָם עֲלֵיהּ בְּרָאתִי
 וְאוּרִייתָא קִיַּיִמָא וּמְכַרְוָא קַמֵּיהּ דְבְּנֵי נֶשָׁא בְּגִין דִּיתַעֲסַקוּן וַיִּשְׁתַּדְּלוּ בֵּהּ וְלִית מָאן דִּינְרַבִּין אוּדְגִיָּה.
 תָּא חַזִּי כָּל מָאן דְאִשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא אִיהוּ קִיַּיִם עֲלֵמָא וְקִיַּיִם כָּל עוֹבְדָא וְעוֹבְדָא עַל תַּקּוּנִיהּ כְּדָקָא
 יָאוֹת וְלִית לָךְ כָּל שְׁיִיפָא וְשְׁיִיפָא דְקִיַּיִמָא בֵּיהּ כְּבַר נֶשׁ דְלֵא חַזִּי לְקַבְלִיָּהּ בְּרִיָּה בְּעֲלֵמָא דְהָא כְּמָה
 דְכַר נֶשׁ אִיהוּ מְתַפְלִיג שְׁיִיפִין וּכְלַהּוּ קִיַּיִמִין דְרִגִּין עַל דְרִגִּין מְתַתְקִינִין אֲלִין עַל אֲלִין וּכְלַהּוּ חַד גּוּפָא
 דְכִי נְמִי עֲלֵמָא וְכָל אֵינוֹן בְּרִיָּין בְּלַהּוּ שְׁיִיפִין שְׁיִיפִין וְקִיַּיִמִין אֲלִין עַל אֲלִין וְכַד מְתַתְקִינִין בְּלַהּוּ הָא (חֲד)
 גּוּפָא מִמֶּשׁ. וְכֵלָא כְּגוֹנוֹנָא דְאוּרִייתָא דְהָא אוּרִייתָא כֵּלָא שְׁיִיפִין וּפְרָקִין וְקִיַּיִמִין אֲלִין עַל אֲלִין וְכַד
 מְתַתְקִינִין בְּלַהּוּ אֲתַעֲבִידוּ חַד גּוּפָא. בִּיזוֹן דְאִסְתְּפַל דוֹד בְּעוֹבְדָא דָא פֶּתַח וְאָמַר (תהלים קד) מִה רַבּוּ
 מַעֲשֵׂיֶיךָ יְיָ בְּלֵם בְּהַכְמָה עָשִׂיתָ מְלֹאָה הָאֲרִץ קִנְיָנִיךָ בְּאוּרִייתָא אֵינוֹן כָּל רִזִּין עֲלֵמָא חֲתִימִין דְלֵא יִכְלִין
 לְאֲתַדְּבָקָא בְּאוּרִייתָא כָּל אֵינוֹן מְלִין עֲלֵמָא דְאֲתַגְלִיין וְלֹא אֲתַגְלִיין. בְּאוּרִייתָא אֵינוֹן כָּל מְלִין דְלַעֲלֵא
 וְלִתְתָא כָּל מְלִין דְעֲלֵמָא דִּין וְכָל מְלִין דְעֲלֵמָא דְאֲתִי בְּאוּרִייתָא אֵינוֹן וְלִית מָאן דִּישְׁגַּח וְיַדַּע לֹון וּבְגִין
 כַּד בְּתִיב (תהלים קו) מִי יִמְלַל גְּבוּרוֹת יְיָ יִשְׁמִיעַ כָּל תַּהֲלָלוֹ:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Tzeidah La-Derekh, Page 211b

מספר צידה לדרך דף ריא:

Come and see the obstinacy of the evil impulse. For God, may He be blessed, has warned us through His Prophets, Sages, and those who fear Him. Yet we have not accepted their words as a person would accept the orders of a physician concerning his patient when he cautions him against something. Do you not see how much difference there is between them? For the physician heals and cautions concerning the body, whose end is dust, maggots, and worms. But the Prophet admonishes about the immortal soul which, if it is worthy, will bask in the radiance of God's Presence forever and to all eternity. Surely a person with an intelligent heart will consider people who have passed away and departed from the world, how they bought and built and stood and engraved and painted and made their houses tall, and God bequeathed their lands, possessions, wealth, and property to their enemies. Do you not realize how they amassed that which they did not eat and built that which they did not live in and desired that which they did not attain? He built a palace with its top in the heavens, when the place that is designated for him is in the lowest depths: his grave. Is there any greater foolishness in the world than this, to make a permanent dwelling in the world from which he departs, never to return, and destroy a

בא וראה קושי עורף היצר הרע כי הוזהירנו השם יתברך על ידי נביאיו ויחכמו ויראו ולא קבלנו דברייהם כאשר יקבל אדם צוואת רופא על חוליו שימנעוהו על דבר הלא תראה כמה הפרש יש ביניהם. כי הרופא מרפא ומזהיר על גוף שסופו עפר רמה ותולעה. והנביא על הנשמה הנשארת ואם תזכה תהנה מזיו השכינה לעד ולנצח נצחים. והלא יבין הנלבב לאנשים שחלפו ועברו איך קנו ובנו ועמדו וכירו וצירו והגביהו ביתם והנחיל ה' ארצם וקניינם והונם ורכושם לאויביהם הלא תראה איך קבצו מה שלא אכלו ובנו מה שלא שכנו. והתאוו מה שלא השיגו בנה ארמון וראשו בשמים ומקומו המיוחד לו בתהומות רבה והוא קברו. היש בעולם שטות גדול מזה לעשות דירת קבע בעולם שנוסע ממנו ולא ישוב אליו ויחריב עולם שהולך לעמוד שם עד עולמי עד. ואם מתוך אהבת הכבוד והשררה בזה תאבד העולם הבא הלא תביט למלכים ולסגנים שעברו ועבדום וכבדום גדולים אין זכרון להם ולא לעובדיהם ולמכבדים ומגדלים אותם. הלא אין זכרון עם אדם זולתי לטובים ולנדיבים ולעובדי האל המשבחים לטוב מעשיהם או מגנים לרעים בתכלית הרשע לרוע מעשיהם לקיים מה שנאמר (משלי מ) זכר צדיק לברכה:

world to which he is going, to remain there forever and ever? And if it is because of love of honor and high office — for this will you lose the World to Come? Do you not see kings and viceroys from the past whom great people honored and served? There is no remembrance of them, nor of those who served them, honored them, and made them great. Surely there is no remembrance of a person except for those who were good and those who were generous and those who served God, who are praised for the goodness of their actions, or who are denigrated as the most wicked of the wicked as a result of the evil of their deeds, in accordance with what is said, “The memory of the righteous is for a blessing.” (Proverbs 10:7)

Practical Law:**Rambam, Foundation Laws of the Torah 6**

(1) It is permissible to erase any prefix appended to God's name. For example, the *lamed* of *l'Adon--ai* [for the Lord], the *bet* of *b'Eilokhim* [in God], and the like do not have the sanctity of God's name. Any suffix appended to God's name, such as the *khaf* of *Elokhekhah* [your God], the *khaf mem* of *Elokheikhem* [your (pl.) God], and the like, may not be erased. They are like the other letters of a Divine Name, because the Name sanctifies them. But even though they are sanctified and it is forbidden to erase them, one who erases these subordinate letters is not flogged, but he is given lashes for rebellion. (2) If one writes the *alef lamed* of *Elokhim* or the *yud khey* of *Hashem*, it may not be erased (and, needless to say, *yud hey* which is a name by itself), because this name

is part of the explicit name. But if one writes *shin dalet* of *Shakkai* or *tzadi vet* of *Tzivakot*, this may be erased. (3) Other terms by which the Holy One, blessed is He, is praised, such as Gracious, Merciful, the Great, the Powerful, the Awesome, the Faithful, the Zealous, the Strong, and the like, are like other holy writings and may be erased.

TOLDOT FOR MONDAY

TORAH

תולדות ליום שני

תורה

יכין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד' דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

כה ונפק קדמא סמוק כליה
כגלים (נ"א ככלן) דשער
וקרו שמייה עשו: בו ובתר פן

כה ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת
שער ויקראו שמו עשו: בו ואחרי כן יצא

(25) The first one came out red, completely [covered in hair] like a hairy cloak, so they [all] called his name Eisav. (26) After that, his brother came out, his hand

RASHI

(25) **Red** — *A sign that he would be one who sheds blood. (ibid.). כלו כאדרת שער* — [means:] *Like a cloak that is full of hair, i.e., [completely covered with hair.] just like a woolen robe is full of fibers. Flocheide in Old French.* עשו — *Everyone called him this name, because he [emerged from the womb as*

רש"י
(כה) אדמוני. סימן הוא שיהא שופך דמים: כלו
כאדרת שער. מלא שער בטלית של צמר המלאה
שער פלוקיצ"א בלע"ז: ויקראו שמו עשו. הכל
ויקראו שמו עשו

הלכה

הרמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ו

א כל הנטפל לשם מלפניו מותר למחקו כגון
למ"ד מלה' וב' מבאלהים וכיוצא בהן אינן
בקדושת השם. וכל הנטפל לשם מאחריו כגון
ר' של אלהיך וכ"ם של אלהיכם וכיוצא בהם
אינם נמחקים והרי הם בשאר אותיות של שם
מפני שהשם מקדשם ואף על פי שנתקדשו
ואסור למחקם. המוחק אלו האותיות
הנטפלות אינו לוקה אבל מכין אותו מכת
מדרות: ב כתב אל"ף למ"ד מאלהים יו"ד ה"א
מה' אינו נמחק ואין צריך לומר י"ה שהוא שם
בפני עצמו מפני שזה השם מקצת שם
המפורש הוא. אבל הכותב שי"ן דל"ת משדי
צד"י ב"ת מצבאות הרי זה נמחק: ג שאר
הכנויין שמשבחין בהן את הקדוש ברוך הוא
כגון חנון ורחום הגדול והגבור והנורא הנאמן
קנא וזקן וכיוצא בהן הרי הן בשאר כתבי
הקדש ומותר למחקן: